

Original article

Okul Öncesi Öğrencilerin Okula Uyum Sürecinde Yaşadıkları Sorunlar ve Sürecin Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri

The Issues Experienced During School Adjustment Process of Preschool Students and Teacher Opinions Regarding the Management of Process

Müberra İldeniz Elmas ^a & Adil Çoruk ^{b,*}

^a Çan Özer Primary School, Çanakkale, Türkiye

^b Department of Educational Sciences, Faculty of Education, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Türkiye

Özet

Okul öncesi eğitim veren kurumlarda ilk defa formel eğitime başlayan veya diğer kurumlardan gelmiş olan bazı çocuklar okuldaki öğretmeni ve arkadaşlarına, okulun kurallarına kolayca uyum göstererek ebeveyninden ayrılmakta zorluk çekmezken, çocukların bir bölümü güçlük çekebilir. Okula uyum kavramının daha sonraki yaşlarda da çocuğun yaşamını etkilediği varsayıldığında, uyum sorunu yaşayan çocuklara hızlı ve en doğru biçimde destek verilmelidir. Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğrencilerin okula uyum sürecinde yaşadıkları sorunların ve sürecin yönetiminin öğretmen görüşleri açısından incelenmesidir. Araştırmanın amacı doğrultusunda nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmada kolay ulaşılabılır örneklem tekniğinden faydalanılmıştır. Buradan hareketle Çanakkale ili Çan ilçesinde bağımsız anaokullarında ve ilkokul bünyesindeki anasınıfında görev yapan, çalışmaya katılmaya istekli ve gönüllü olan 30 öğretmen sürece dahil edilmiştir. Araştırmanın veri toplama aşamasında araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formundaki sorular hazırlanırken gerekli literatür taraması yapılarak görüşme soruları hazırlanmış ve uzman görüşü alındıktan sonra son şekli verilerek uygulanmıştır. Araştırmacı çalışma grubuna giren okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları okullara giderek uygun olan öğretmenlerle yüz yüze görüşmüş, görüşme öncesinde görüşmenin içeriği, önemi ve amacı hakkında bilgi vermiştir. Araştırmada içerik analizi ve betimsel analiz yaklaşımı elde edilen verilerin yorumlanmasında kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; okul öncesi dönemde çocukların okula uyum sürecinde öğretmenin, anne-babanın çocuk yetiştirme şekli ve okulda gerçekleştirilen uyum programının önemli bir yer tuttuğu belirlenmiştir. Çocukların okula karşı oryantasyon sürecinde gösterdiği tepkinin sebebi o zamana kadar alışık oldukları kişilerden veya değişik bir ortama girmek zorunda kaldıklarından dolayı kaynaklandığını göstermektedir. Okula uyum sürecinde öğretmenlerin birçoğu sınıftaki uyumu sağlamak için uyum programı yaptıklarını, okulu ve sınıfı tanıma faaliyetleri gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Okula Uyum, Okul Öncesi Öğretmeni, Anasınıfı.

Abstract

While some children who begin formal education for the first time in preschool or who transfer from other institutions do not experience difficulty separating from their parents and easily adapt to the school's rules, their teachers, and their classmates, some of the children may have particular issues. Assuming that difficulties in adjusting to a new environment, such as school, might

* Corresponding author:

Çoruk Adil is an associate professor in the Department of Educational Sciences at Çanakkale Onsekiz Mart University in Çanakkale, Turkey. Her research interests include the educational sciences, organizational behaviour. He has lived and worked in Çanakkale, Turkey.
Email: adilcoruk@hotmail.com

have repercussions on a child's life at a later age, these kinds of issues must be addressed expeditiously and correctly. The purpose of this study is to investigate the difficulties preschool kids encounter during the school adjustment process and how the process is managed from the perspective of teachers. The case study design, one of the qualitative research approaches, was employed following the research aim. In the study, the convenience sampling method was used. From this perspective, 30 teachers who were willing to volunteer for the research and worked in independent preschools, and kindergartens located within the primary schools in the Çan district of Çanakkale province were included in the process. A semi-structured interview form created by the researcher was used through the data-collection step. The necessary literature review was conducted while the interview questions were being prepared, and they were finalized and applied after obtaining an expert opinion. The researcher visited the preschools where the study group's preschool teachers worked and conducted in-person interviews with the teachers who were available there. Prior to the interviews, the researcher provided information on the interview's content, significance, and aim. Content analysis and descriptive analysis methods were used to interpret the obtained data in this study. Looking at the study's findings, preschool children's school adjustment processes were significantly influenced by their teachers, their parents' child-rearing practices, and the school's adjustment program. This result demonstrates that children's reactions to the school orientation process were caused by the individuals they were familiar with up until that point or by joining a new environment. In order to achieve classroom adaption throughout the school adjustment phase, most teachers stated that they implemented adjustment programs as well as school and classroom introduction activities.

Keywords: Early Childhood Education, School Adjustment, Preschool Teacher, Kindergarten.

Received: 28 December 2022 * **Accepted:** 06 June 2023 * **DOI:** <https://doi.org/10.29329/jpee.2023.593.2>

GİRİŞ

Okul öncesi eğitim; çocuğun doğumuyla başlayan ilkokula başladığı döneme kadar süren çocukların sosyal-duygusal, fiziksel, dil, kişisel, zihinsel gibi gelişim özelliklerine ve kişisel farklılıklarına göre, kendi gücünü kullanmasını, bu gücü geliştirmesini ve kendini ifade etmesini hedefleyen, ilkokula hazırlık sürecinin gerektirdiği tüm yenilikleri kazandıran, çocuğun toplumsal ve kültürel yaşamın gerekli kurallarını aşıl原因 ve bunlar için gerekli olan tüm uyarıcı çevreyi sağlayan okulda, evde ya da farklı programlar aracılığıyla verilen düzenli ve tasarlanmış eğitim sürecidir (Kuru Turaşlı ve Haktanır, 2008).

İnsan hayatının temelini okul öncesi dönem oluşturur. Bu dönemde verilen eğitim çocuğun ileriki yıllardaki yaşamını büyük oranda etkiler. Çocuğun sağlığının korunması ve yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanması kadar ailenin çocuğa sağladığı sevgi ve şefkat de önem taşımaktadır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000). Çocuğun şahsiyetinin çok hızlı bir şekilde gelişim gösterdiği bir süreç olan okul öncesi eğitim insan hayatının temelini oluşturan pek çok kabiliyet ve davranışın edinildiği bir dönemdir. Bu dönemde çocuk dışarıdan gelen etkenlere açık olmasından ötürü gözetilmeye çok fazla ihtiyacı olduğu yaşamın en değerli periyotlardan biri olarak görülmektedir (Çalış, 2019).

Fiziki koşulları ve eğitim programı iyi hazırlanmış bir okul öncesi eğitim kurumunda çocuk, arkadaşlık kurmayı, grupla çalışmayı, iş birliği yapmayı, grup içinde sorumluluk almayı ve aldığı sorumluluğu yerine getirmeyi öğrenir. Bunları yaparken başarı veya başarısızlık korkusu olmadığı için kabiliyetlerini özgürce kullanır ve becerilerini geliştirir. Okul öncesi eğitimi, çocuğun duygusal olarak gelişimini ve olayları algılama gücünü artırır. Olaylar arasında neden- sonuç ilişkisi kurma ve akıl yürütme sürecinde çocuğa destek olur. Çocuğa sosyal bir ortam içersinde eğitim vererek toplumsal kültür değerlerini öğrenmesine rehberlik eder. Çocuğun duygu ve düşünceleri açık bir şekilde ifade fırsatı sağlayarak kendini tanımasına yardımcı olur (Şahin, 2005).

Okula Uyum

Çocukların aile ortamından sonra vakitlerinin büyük bir çoğunluğunu geçirdikleri ve uyum sağlaması gereken yerler okullar olmuştur. Bu durum da okula uyum kavramını gündeme getirmiştir (Şepitçi Sarıbaş ve Gültekin Akduman, 2020). Pellegrini, Kato, Blatchford ve Baines (2002) ise okul uyumunu; karşılaştığı tüm durumlara uyum sağlayabilme yeteneği, akademik beceriler, okulu sevmeye, öğretmenlerle ve yaşlılarıyla kurulan ilişki olarak ifade etmektedir. Ladd ve Burgess (2001) okul uyumunu sadece okul başarısı olarak değerlendirmeyi, bunun yanında çocukların okula karşı duygusal tutum, davranış ve okul ortamına katılmalarını da içine alan çok yönlü bir olgu olarak ifade etmişlerdir. Okula uyum sağlama çocukların sağlıklı kişilik geliştirmesi ve sağlıklı ilişkiler kurabilmesi açısından oldukça önem taşımaktadır. Erken yaşlarda okula uyum sürecinde yaşanan problemler çocuğun tüm yaşantısını olumsuz etkilemektedir. Bundan dolayı okula uyum kavramı önemle üzerinde durulması gereken bir konu haline gelmiştir (Şepitçi Sarıbaş ve Gültekin Akduman, 2020).

Okula Uyum ile İlgili Kavramlar

Okula uyum ile ilgili bazı kavramlardan bahsetmek mümkündür. Okula uyum ile ilgili okul olgunluğu, okula hazırbulunuşluk ve okul reddi kavramlarına yer verilmiştir.

Okul Olgunluğu

Maxwell ve Cliford (2004) okul olgunluğunu çocuğun okula başlamadan önce ailesi ve çevresiyle, okula başladıktan sonra ise akranları ve öğretmenleriyle etkileşimleri sonucunda kazandığı beceriler ve yeteneklerin tümü olarak tanımlamışlardır. Okul olgunluğuna erişmiş çocuklar, uyum sürecini sağlıklı bir şekilde atlatacaklardır. Fakat çocuk yeterli hazırbulunuşlukta değilse, uyum sürecini sıkıntılı geçirecektir (Çelik, 2020).

Okula Hazırbulunuşluk

Çocuğun öğrenmeyi deneyimleyebilmesi için öncelikle hazır olması gerekir (Ryan, 2003). Bu hazır olma durumu hazırbulunuşluk kavramının gündeme gelmesine sebep olmuştur. Erken çocukluk döneminde 2 tür hazırbulunuşluktan bahsedilebilir. Birincisi öğrenmeye hazırbulunuşluk diğeri ise

okula hazırbulunuşluktur. Öğrenmeye hazırbulunuşluk çocuğun gelişimiyle birlikte ilerleyen ve öğrenme için gerekli olan tüm kazanımların öğrenilmesiyle ilgilidir. Okula hazırbulunuşluk ise çocuğun okul ortamına uyum sağlayabilmesi ve sağladığı bu uyumu sürdürebilmesi ile ilgilidir (Şepitçi Sarıbaş ve Güntekin Akduman, 2020).

Miclea ve Mihalca (2007) okula hazırbulunuşluğu en az üç ögeyi içine alan çok yönlü bir kavram olarak ifade etmektedir. Bu üç kavram; çocukların kazandığı bilgi ve beceriler, okulun çocukların gelişimine sağladığı destek ve ailelerin, eğitim programlarının ve toplumun öğrenme ve gelişimi destekleme kapasitesi olarak ele alınmıştır.

Okul Reddi

Tyrrell (2005)'e göre genel bir tanımlama yapılırsa, okul reddi okula gitme ile ilgili olarak yaşanan korku ve endişedir (Akt: Erkut ve Çağlar, 2018). Okul öncesi dönemde çoğunlukla anneden ve alıştığı sosyal çevreden ayrı kalma endişesi çocuklarda okul reddinin oluşmasına neden olabilmektedir. Bunun dışında daha farklı sebeplerden dolayı çocuklar okul reddi yaşayabilmektedirler. Okul reddine sebep olarak çocuğun kendini okulda güvende hissetmemesi, akran zorbalığı, uzun süre okulda kalma, akademik başarı baskısı vs. gibi etmenlerden bahsedilmektedir (Lingernfelter ve Hertung, 2015). Bazı kişisel özellikler de okul reddine sebep olabilmektedir. Duygusal olarak kendi kendini düzenleyemeyen çocuğun okul reddi riski daha yüksektir. Kearney, (2008)'e göre çocukların gerçekleştiremedikleri hedefleri, zayıf performansları ve öğrenilmiş çaresizlikleri okul reddine sebep olabilmektedir.

Okul Öncesi Dönemde Okula Uyumunu Etkileyen Faktörler

Çocuklar uyum haftasının uyguladığı süre içinde heyecan, ağlama, tanımadığı kişilerin olduğu kalabalık ortama girdiği için kaygı ve endişe hissetmektedir. Çocuklarda okula başladıkları ilk zamanlarda farklı şekillerde uyum problemleri görülebilmektedir. Okula girer girmez uyum gösteren çocukların var olması gibi uyum süreci çok uzun ve sancılı geçen çocuklar da görülebilmektedir. Okula uyum ile ilgili sıkıntılar genellikle ilk günlerde ya da ilk haftalarda görülmektedir.

Okula başlamak sadece çocuklar için değil bunun dışında öğretmenler ve anne-babalar için de yeni bir başlangıçtır. Çocuklar yeni bir toplumsal çevreye ve sosyal bir hayata girmeye hazırlanır, yeni arkadaş çevresi, yeni öğretmenlerle tanışma ve ailesinin olmadığı bir ortama girmektedirler. Anne-babalar ise çocuklarını emanet ettikleri bu yeni sosyal çevrede güvende olmasını ve iyi bir eğitim almasını isterler. Öğretmenler ise, yeni öğrencileri ile tanışma ve yeni bir eğitim-öğretim yılına başlamanın heyecanını taşırlar. Bahsedilen bu faktörler çocuğun okula uyumunu etkilenmektedir (Çelik, 2020). Okula uyumu etkileyen faktörler aile, çocuk ve öğretmen açısından ele alınmıştır.

Aile Kaynaklı Faktörler

En küçük toplumsal birim aile olarak adlandırılır. Ailenin görevi toplumun gelenek ve göreneklerinin ve kültürünün aktarımıdır. Bunun yanında ailenin çocuğun yetiştirilmesinde de görevi vardır. İçinde yaşadığı toplumun gelenek ve göreneklerini, inançlarını, önyargılarını kısaca kültürünü çocuk önce ailesinin içinde öğrenmektedir. Yani kişilik aile içinde oluşmaya başlamaktadır. Aile, çocuğun beslenme, barınma, korunma, sevmeye-sevilme gibi temel ihtiyaçlarının yanında çocuğun eğitim ile ilgili ihtiyaçlarını da karşılamaktadır (Yörükoğlu, 2005).

Bascoe ve diğerlerinin (2009) yaptığı bir araştırmaya göre anne ve babaların çocuk yetiştirme şekillerinin çocuğun sosyal becerilerini etkilediği yani okula uyumlarını da etkilediği belirtilmektedir. Koruyucu ve kararsız ebeveyn tutumu ile yetişen çocukların okula uyum sürecinde problem yaşadıkları görülmektedir. Okula uyum sürecinde çocuklarda özellikle anne-babasından ayrılmakta zorlanma, okula uyum sağlayamama, okul fobisi ve ayrılık kaygısı görülmektedir. Çocukta görülen bu endişe, anne - babasındaki kaygı ile çocuğun bağlanma şekli ve ebeveynin aşırı koruyucu ya da aşırı hoşgörülü tutumu ile ilişkilidir. Buna bağlı olarak da çocuk ruh sağlığı açısından problemler yaşanmakta ve uyum sorunları da görülmektedir (Bağçeli Kahraman, 2020).

Okula uyum sürecinde, anne-babalar çocuğun doğduğu andan itibaren gelişim özelliklerini bilmeli, bu özelliklere göre çocuğa zengin uyarıcı bir çevre sağlanmalı, demokratik bir aile ortamı sağlanmalı, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığı korunmalı, çocuk tüm gelişim alanları göz önünde bulundurularak desteklenmeli ve çocuğu geliştirici tutumlar sergilenmelidir. Çocuğun temel gereksinimleri tam olarak ve zamanında karşılanmalıdır (Çelik, 2020).

Çocuk Kaynaklı Faktörler

Cinsiyetin erken yaşlarda okula uyum üzerinde etkili olduğu ve kızların genellikle erkek çocuklara göre okula daha iyi uyum gösterdikleri yapılan araştırmalarda belirtilmektedir. Kız çocuklarının daha kolay uyum sağlayabilmelerinin nedeninin kendi kendilerini yönetme durumlarının, işbirlikçi katılımlarının, konsantrasyonlarının, sosyal-duygusal uyum düzeylerinin yüksek ve davranış problemlerinin az olmasından kaynaklandığı belirtilmektedir (Bağçeli Kahraman, 2018; Başaran, Gökmen ve Akdağ, 2014; Kaya ve Akgün, 2016). Ancak çocuğun cinsiyetinin uyum üzerinde etkisi olmadığını gösteren araştırmalar da bulunmaktadır (Yoleri, 2014). Bazı araştırma sonuçları cinsiyetin okula uyum üzerinde etkili olmadığını gösterse de Birch ve Ladd (1997) kız çocuklarının erkek çocuklara göre okul ortamının beklentilerini daha kolay karşılayabildiklerini, daha işbirlikçi davrandıklarını ve öğretmenleriyle daha yakın ilişkiler kurabildiklerini, dolayısıyla okula uyumda daha az sorun yaşadıklarını ifade etmektedir.

Öğretmen Kaynaklı Faktörler

Okul öncesi ve ilkökul döneminde öğretmenler çocukların neredeyse anne-babası gibidir. Özellikle ilkökul dönemi çocukları, ebeveynlerinin yanılabilceğini görmeye başlamasıyla, öğretmenin her şeyi doğru bildiğini düşünmeye başlarlar. Öğretmen ve çocuk arasındaki bu olumlu ilişki, çocuğun öğrenme çabasını ve isteğini arttırabilmektedir. Çocuk için çok önemli rolü olan öğretmenin davranışları tutarlı, olgun ve dengeli olmalıdır. Öğretmen hoşgörülü olmalı ayrıca becerisiyle, çocuğun öğrenme güdüsünü canlı tutabilmelidir (Yörükoğlu, 2005).

Dockett ve Perry (2007) ile Hamre ve diğerlerine (2012) göre öğretmen ile anne-babanın kurduğu sağlıklı iletişim çocuğun okula uyum sürecine yardımcı olmaktadır. Çocukla ilgili anne-babanın, okuldaki öğretmenin değişik duygu ve davranışlarının olması, çocuk ile anne-babasının ve öğretmenin iletişim kurarken farklı dil kullanmasına ve çocuk için önemli olan değerlerin gittiği okul ile evi arasında farklılıklara sebep olduğu görülmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde okula uyum süreci boyunca anne-baba ile öğretmen arasında oluşan negatif iletişim çocuğu ve öğretmeni de negatif yönde etkilemektedir. Öğretmenler uyum sürecinde, çocukların ne hissettiklerini anlamalı, alanındaki bilgi, beceri ve tecrübesini okula uyum süreci boyunca kaliteli ve sağlıklı geçecek şekilde kullanmalıdır (Çelik, 2020).

Okula Uyum Sürecinde Yaşanan Problemler

Kahraman, Şen, Alataş ve Tütüncü (2018)'nün yaptığı araştırmaya göre, okula uyum sürecinde zorlanan çocukların en çok annesinden ayrılma korkusu davranışını gösterdikleri tespit edilmiştir. Yapılan başka bir araştırmaya göre uyum sorunu yaşayan çocukların genellikle "ağlama", "etkinliklere katılmama", "annesinden ayrılmama" ve "sınıfta annesini yanında isteme" davranışları gösterdikleri tespit edilmiştir (Başaran, Gökmen ve Akdağ, 2014).

İncelenen araştırma sonuçlarına göre, okula uyum süreci içinde çocukların bazı problemler yaşadıkları tespit edilmiştir. Amerika'da ulusal düzeyde yapılan bir çalışmada okula uyum sürecinde, sınıflarındaki çocukların yarısında çeşitli uyum problemleri gözledikleri öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Bu çocukların %16'sının yaşadığı bu uyum problemlerinin ciddi seviyelere ulaştığı gözlemlenmiştir. Yapılan araştırmada uyum sürecinde yaşanan problemler evde ve okulda farklılıklar göstermekle birlikte ağlama ve saldırgan davranışlar gösterme hem evde hem de okulda yaşanan ortak problemler olduğu belirlenmiştir (Rimm-Kaufman, Pianta ve Cox, 2000). Okula uyum sürecinde en sık karşılaşılan problemlerin ise okula gitmek istememe ve ağlama davranışları olduğu tespit edilmiştir. Konu ile ilgili alanyazın incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Lutz, Fantuzzo ve McDormett (2002) uyum sürecinde yaşanan problemleri karşı çıkma, sinirli davranışlar sergileme, düşük enerjiye sahip olma ve sessiz kalma olarak ifade etmiştir (Aktaş Arnas, Yılmaz Genç ve Özen Uyar, 2017).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2006-2007 yılından bu yana okulöncesi ve ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin alışkın oldukları ev ortamından farklı özellikler taşıyan okul ortamına geçişlerinde kaygılarını gidermek ve onlara okul ortamını sevdirmek; öğrenme ortamlarını, öğretmenlerini ve arkadaşlarını tanımaları amacıyla uyum programı uygulamaları başlatmıştır. Söz konusu bu uyum programları eğitim öğretim yılının normal açılış tarihinden önceki haftayı kapsayan beş günlük bir programdır. Programın hangi tarihlerde uygulanacağı ve öğretmenlere fikir vermesi amacıyla yapılabilecek başlıca etkinlikleri içeren örnek bir Haftalık Uyum Programı resmi bir yazı ile öğretmenlere duyurulmakta ve bu doğrultuda bir program hazırlayarak uyum çalışmalarını yürütmeleri istenmektedir. Zaman içinde oluşan ve ihtiyaçlara göre bir sonraki yıl ek açıklamalar yapılarak okullara ek bilgilendirmeler de yapılmaktadır. Bu yazılardan 2013-2014 öğretim yılı için MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından 29 Ağustos 2013 tarih ve 43769767/10.07/2253600 sayı ile Valiliklere gönderilen yazının kapsamı genel olarak incelendiğinde, uyum programında öncelikle çocuğa okulun farklı fiziki ortamlarının ve çalışanlarının tanıtılması, çocuğun sınıf arkadaşları ile kaynaşmasını sağlayıcı etkinlikler yapılması, çocuğa ismiyle hitap edilebilmesi için yaka kartlarının hazırlanması, çocukların okulu ve sınıfı benimsemelerini kolaylaştırmak için sınıfın süslenmesi, sınıf panolarında üzerine isimlerinin yazılı olduğu resimlerinin ve ürünlerinin sergilenmesi ve gerekli görülmesi durumunda ailelerin de sınıf ortamın alınabileceği tavsiye edilmekte ve her okulun kendi uyum programını hazırlaması istenmektedir (MEB, 2014). Okula uyum çalışmalarının her okulda uygulanmasının sağlanması önem taşıyan bir adım olmakla beraber, sürecin daha sistematik olarak yürütülmesi ve uyum sürecinin yakından incelenmesi daha ileriki yıllarda gerçekleştirilecek uyum programının verimliliğinin artırılması açısından önem taşımaktadır. Çünkü “ilk” okul deneyimlerinin yaşandığı okul öncesi dönem birçok çocuk için, okulun açıldığı ilk günlerde yaşadıkları uyum problemlerinin tespit edilmesi uyum sürecinin daha sağlıklı yaşanabilmesi ve ileriye dönük eğitim hayatlarının sağlıklı temeller üzerine kurulabilmesi bakımından son derece önem taşımaktadır (Başaran, Gökmen ve Akdağ, 2014).

Uyum haftasında okul öncesi eğitimde uygulanan eğitim planının güçlü ve zayıf taraflarını, öğretmenlerin uyum haftasında hangi tür etkinlikler yaptığını ve bu etkinlikleri yaparken hangi yöntem ve teknikleri kullandıklarını, programı uygularken öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar, uyum haftasında sorun yaşayan çocuklarda görülen sorunlu davranışlar ve bu davranışları çözmek için kullanılan yöntemleri, uyum haftasının verimli geçmesi amacıyla öğretmen görüşlerini araştırma ihtiyacı bu çalışmanın problemini oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğrencilerin okula uyum sürecinde yaşadıkları sorunların ve sürecin yönetiminin öğretmen görüşleri açısından incelenmesidir. Bu hedefe yönelik olarak şu sorulara cevap aranmaktadır.

1. Öğretmenler okul öncesi çocukların okula uyum sürecinde hangi problemleri yaşadıklarını düşünmektedirler?
2. Öğretmenlerin okul öncesi çocukların yaşadığı okula uyum problemlerinin nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlerin okul öncesi çocukların okula uyum sürecini kolaylaştırmak için yaptıkları çalışmalar nelerdir?
4. Öğretmenlerin okul öncesi çocukların okula uyum sürecinde karşılaştıkları problemleri çözme yolları nelerdir?
5. Öğretmenlerin okul öncesi eğitimde okula uyum programı hakkındaki görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmayla ilgili verilerin elde edilmesinde ve yorumlanması aşamasında nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılmıştır. Creswell (2003), nitel araştırmayı yorumlamaya dayalı bir araştırma çeşidi olarak belirtmiştir. Araştırmayı yapan çalışma ortamını, iştirakçileri, bilgi analizlerini ve çalışmanın sonuçlarını ayrıntılı olarak ortaya koyar. Araştırmanın amacı doğrultusunda; nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, bir olayın veya durumun ayrıntılı bir şekilde uzunlamasına inceleme yapıldığı, elde edilen verilerin sistemli olarak toplandığı, yine elde edilen verilerin gerçek ortamdaki durumuna bakıldığı bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (Subaşı ve Okumuş, 2017). Durum çalışmalarının amacı belirli bir olaya ait sonuçları ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Yapılan araştırma ile elde edilen görüşme verileri, sayısal değerler kullanılarak desteklenmiştir. Elde edilen görüşler araştırmacılar tarafından birlikte değerlendirilmiş ve ortak bir noktada buluşmaya dikkat edilmiştir. Araştırmacıların yorumlarına hem yorumları desteklemek amacıyla hem de katılan kişilerin bakış açılarını direkt yansıtmak amacıyla zaman zaman görüşme metinlerinden direkt alıntılar yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan “kolay ulaşılabilir örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Çanakkale ili Çan ilçesi merkeze bağlı ilkokul bünyesindeki anasınıflarında ve bağımsız anaokullarında çalışan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma araştırmaya katılmaya istekli ve gönüllü olan 30 okul öncesi öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Aşağıda çalışma yapılan okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet dağılımı, yaş dağılımı, hizmet yılı aralıkları, eğitim durumu, çalıştığı kurum türü, mezun olduğu okul türü ve girdiği sınıfın yaş aralığına ait bilgiler verilmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya katılan öğretmenlerin genel özellikleri

Değişken	Kategori	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	30	%100
	Erkek	0	%0
Yaş Dağılımı	25 ve altı yaş	1	%3,33
	26-30 yaş	2	%6,67
	31-35 yaş	8	%26,67
	35-40 yaş	13	%43,33
	40 ve üstü yaş	6	%20,00
	1-5 yıl	2	%6,67
Hizmet Yılı	6-10 yıl	6	%20,00
	11-15 yıl	16	%53,33
	16 yıl ve üstü	6	%20,00
Eğitim Durumu	Lisans	28	%93,33
	Yüksek lisans	2	%6,67
Kurum Türü	İlkokul bünyesinde anasınıfı	14	%46,67
	Bağımsız anaokulu	16	%53,33
Mezun Olduğu Okul	4 yıllık anaokulu öğretmenliği	2	%6,67
	4 yıllık çocuk gelişimi öğretmenliği	1	%3,33
	4 yıllık okul öncesi öğretmenliği	27	%90,00
Sınıfın Yaş Aralığı	36-48 ay	5	%16,67
	48-60 ay	9	%30,00
	60-72 ay	16	%53,33
	Toplam	30	%100

Araştırmaya toplam 30 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 30'u (%100) da kadındır. Erkek öğretmen hiç bulunmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş dağılımlarına bakıldığında 25 ve altı yaş aralığında 1 (%3,33) öğretmen, 26-30 yaş aralığında 2 (%6,67) öğretmen, 31-35 yaş aralığında 8 (%26,67) öğretmen, 36-40 yaş aralığında 13 (%43,33) öğretmen ve 40 yaş ve üzeri 6 (%20,00) öğretmen bulunmaktadır. Katılımcıların hizmet yılı aralıklarına bakıldığında 1-5 yıl arası görev yapmış öğretmenlerin sayısı 2 (%6,67), 6-10 yıl görev yapmış öğretmenlerin sayısı 6 (%20,00), 11-15 yıl görev yapmış öğretmenlerin sayısı 16 (%53,33), 16 yıl ve üzeri görev yapmış öğretmenlerin sayısı 6 (%20,00) olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan 28 (%93,33) öğretmen lisans eğitimi, 2 (%6,67) öğretmen yüksek lisans eğitimi almıştır. Katılımcıların çalıştığı kurum türlerine bakıldığında MEB'e bağlı resmi ilkokul bünyesinde anasınıfında çalışan öğretmenlerin sayısı 14 (%46,67), MEB'e bağlı resmi anaokulunda çalışan öğretmenlerin sayısı 16 (%53,33) olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan 2 (%6,67) öğretmen 4 yıllık anaokulu öğretmenliği mezunu, 1 (%3,33) öğretmen 4 yıllık çocuk gelişimi mezunu, 27 (%90,00) öğretmen 4 yıllık okul öncesi öğretmenliği mezunu olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin girdiği sınıfların yaş aralığına bakıldığında

36-48 ay arası 5 (%16,67) öğretmen, 48-60 ay arası 9 (%30,00) öğretmen, 60-72 ay arası 16 (%53,33) öğretmen olarak bulunmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri Çanakkale İli Çan İlçesi'nde ilkökul bünyesindeki anasınıflarında ve bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenleriyle yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak elde edilmiştir. Görüşme formundaki sorular hazırlanırken gerekli literatür taraması yapılarak görüşme soruları hazırlanmıştır. Görüşme soruları ile ilgili uzman görüşü alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları öğretmenlere dağıtılmış ve öğretmenlerden soruları cevaplamaları istenmiştir. Görüşme sorularının cevaplanmasında gönüllülük esasına göre hareket edilmiştir.

Verilerin Analizi ve Yorumu

Araştırmada elde edilen verilerin yorumlanmasında betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarındaki metinler dikkatlice okunmuştur. Yapılan okumalardan sonra kodlar oluşturulmuştur. Ardından kodların ortak yönleri bulunup bir araya getirilmiş ve ilgili alanyazından da yararlanılarak temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan temaların altında çıkan kodlar birbiriyle ilişkilendirilerek yorumlanmış ve sonuçlara varılmıştır (Maykut ve Morehouse, 1994). Ayrıca temalar doğrudan yapılan alıntılarla desteklenmiştir. Elde edilen tüm veriler anlaşılabilirliği arttırabilmek amacıyla tablolaştırılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler Ö1,Ö2,Ö3,Ö4 şeklinde belirtilmiştir.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde sayısal çözümlemelere ve çözümlmelerin sonunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Okul öncesi öğrencilerinin okula uyum sürecinde yaşadıkları sorunlar ve sürecin yönetimine ilişkin öğretmen görüşleri ile ilgili olarak elde edilen bulgulara ve örnek görüşlere yer verilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemi olarak öğretmenlere “Okul öncesi öğrencilerin okula uyum sürecinde sorun yaşadıklarını düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız ne gibi sorunlarla karşılaşmaktadırlar?” sorusu yöneltilmiş ve yanıtlar temalaştırılarak aşağıdaki Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Uyum sürecinde öğrencilerin karşılaştığı sorunlara ilişkin görüşler

Görüşler	Frekans	Yüzde	Katılımcı
Aileden ayrılmak istememe	16	%26,2	Ö2,Ö7,Ö10,Ö11,Ö13,Ö14,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20, Ö22,Ö26,Ö28,Ö29,Ö30
Yaşlılarıyla iletişim kurma güçlüğü	8	%13,1	Ö1,Ö5,Ö8,Ö9,Ö12,Ö21,Ö25,Ö27
Görüş bildirmemiş	7	%11,5	Ö2,Ö9,Ö10,Ö17,Ö20,Ö29,Ö30
Kaygı/Okul fobisi	7	%11,5	Ö4,Ö9,Ö22,Ö23,Ö24,Ö29,Ö30
Öz bakım becerilerinde yaşanan zorluklar	5	%8,2	Ö14,Ö15,Ö17,Ö23,Ö26
Temel kurallara uymada zorluk yaşama	5	%8,2	Ö5,Ö15,Ö20,Ö24,Ö30
Paylaşmada güçlük yaşama	4	%6,5	Ö2,Ö7,Ö14,Ö23
Yeni ortama alışma güçlüğü	3	%5,0	Ö2,Ö3,Ö28
Ağlamak	3	%5,0	Ö16,Ö29,Ö30
Sorumluluk almak istememe	1	%1,6	Ö30
Aşırı hareketlilik	1	%1,6	Ö23
Saldırganlık	1	%1,6	Ö9
Toplam	65	%100	

Okul öncesi öğretmenlerinin, uyum sürecinde öğrencilerin karşılaştığı sorunlara ilişkin görüşlerinin bulunduğu tablo incelendiğinde aileden ayrılmak istememe davranışını on altı öğretmen (%26,2), yaşlılarıyla iletişim kurma güçlüğü yaşadığını düşünen sekiz öğretmen (%13,1), kaygı/okul fobisi yaşadığını düşünen ve görüş bildirmemiş yedişer öğretmen (%11,5), öz bakım becerilerinde yaşanan zorluklar ve temel kurallara uymada zorluk yaşama davranışını gösterdiğini düşünen beşer öğretmen (%8,2), paylaşmada güçlük yaşama hissettiğini düşünen dört öğretmen (%6,5), yeni ortama alışma güçlüğü yaşadığını ve ağladığını düşünen üçer öğretmen (%5,0), sorumluluk almak istememe davranışı, aşırı hareketlilik, saldırganlık ve çekingenlik davranışlarını gösteren öğrencilerin olduğunu belirten birer öğretmen (%1,6) bulunmaktadır. Öne çıkan bazı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- Aileden ayrılmak istememeye ilişkin öğretmen görüşü: Ö2 “*Düşünüyorum. Çünkü yeni ortama alışmada yaşlılarıyla iletişim kurmada, paylaşım yapmada sıkıntı yaşıyorlar. Aileden ayrılmada özellikle anneden ayrılmak zor geliyor.*”

- Aileden ayrılmak istememe, öz bakım becerilerinde yaşanan zorluklar, paylaşmada güçlük yaşamaya ilişkin öğretmen görüşü: Ö14 “*Okul öncesi öğrencilerin okula uyum sürecinde sorun yaşadıklarını düşünüyorum. Ailelerden ayrılmak istemiyorlar. Kendi öz bakım becerilerini kendileri karşılamakta zorlanabiliyorlar. Arkadaşlarıyla oyuncakları paylaşmakta sorun yaşıyorlar.*”

-Aileden ayrılmak istememeye ilişkin öğretmen görüşü: Ö19 “*Bazı öğrenciler ilk zamanlarda okula uyumda zorlanabiliyorlar. Okulun nasıl bir yer olduğunu bilmedikleri zaman aileden ayrılmak istemiyorlar.*”

-Kaygı/okul fobisi, aileden ayrılmak istememe ve ağlamaya ilişkin öğretmen görüşü: Ö29 “Evet. Özgüven eksikliği, kaygı, anne-babadan ayrılmak istememe, terkedilme korkusu, ağlama.

Araştırmada ikinci alt problem olarak öğretmenlere “Öğrencilerin karşılaştıkları bu sorunların nedenleri neler olabilir?” sorusu yöneltilmiş ve yanıtlar temalaştırılarak Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Uyum sürecinde öğrencilerin karşılaştıkları sorunların nedenlerine ilişkin görüşler

Görüşler	Frekans	Yüzde	Katılımcı
Aileye bağlı nedenler			
Anne-baba tutumları	14	%20	Ö1,Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö10,Ö12,Ö15,Ö16,Ö20,Ö24,Ö28,Ö30
Sürekli anne ile zaman geçirme	6	%8,6	Ö2,Ö23,Ö25,Ö26,Ö29,Ö30
Çocukların sorumluluk almaması	4	%5,7	Ö14,Ö17,Ö23,Ö26
Okul tanımının doğru yapılmaması	2	%2,8	Ö29,Ö30
İletişim sürecindeki eksiklikler	2	%2,8	Ö16,Ö30
Çocuğun aile büyükleri tarafından büyütülmesi	1	%1,4	Ö17
Çocuğun güvenli bağlanamaması	1	%1,4	Ö11
Çocuğa bağlı nedenler			
Aileden ayrı kalma	11	%16	Ö3,Ö7,Ö9,Ö10,Ö12,Ö17,Ö23,Ö23,Ö24,Ö25,Ö2
Okula hazır olmaması	6	%8,6	Ö1,Ö6,Ö16,19,Ö24,Ö29
Yeni tanımadığı bir ortama girmesi	4	%5,7	Ö8,Ö9,Ö13,Ö22
Çocuğun sosyalleşmesi	3	%4,3	Ö2,Ö3,Ö14
Teknolojik alet bağımlılığı	3	%4,3	Ö4,Ö14,Ö20
Özgüven eksikliği	3	%4,3	Ö20,Ö25,Ö26,
Tek çocuk olma	2	%2,8	Ö17,Ö20
Kuralları bilmeme	2	%2,8	Ö18,Ö30
Terk edileceği korkusu	2	%2,8	Ö22,Ö23
Okul ile olumsuz tutum geliştirme	2	%2,8	Ö2,Ö30
Paylaşmayı bilmemeleri	1	%1,4	Ö18
Toplam	69	%100	

Okul öncesi öğrencilerinin, uyum sürecinde karşılaştıkları sorunların nedenleri öncelikle aile kaynaklı nedenler ve çocuğa bağlı nedenler şeklinde gruplandırılmıştır. Bu nedenlere ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bulunduğu tablo incelendiğinde anne-baba tutumları olarak dile getiren on dört öğretmen (%20), aileden ayrı kalma kaygısı olarak dile getiren on bir öğretmen (%16), sürekli anne ile zaman geçirme ve okula hazır olmaması olarak düşünen altı öğretmen (%8,6), çocukların sorumluluk almaması ve yeni tanımadığı bir ortama girmesi olarak dile getiren dört öğretmen (%5,7), çocuğun sosyalleşmemesi, teknolojik alet bağımlılığı ve özgüven eksikliği olarak dile getiren üçer öğretmen (%4,3), tek çocuk olma, kuralları bilmeme, terk edileceği korkusu, okul tanımının doğru yapılmaması, iletişim sürecindeki eksiklikler ve okul ile ilgili olumsuz tutum geliştirme olarak dile getiren ikişer öğretmen (%2,8), çocuğun güvenli bağlanamaması, çocuğun aile büyükleri tarafından

büyütülmesi ve paylaşmayı bilmemeleri olarak dile getiren birer öğretmen (%1,4) olmuştur. Öne çıkan bazı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

-Çocuğa bağlı nedenlerden aileden ayrı kalmaya ilişkin öğretmen görüşü: Ö3 “*Ailelerinden ayrı kalma kaygısı olabilir. Sosyal ortamlarda çok fazla bulunmadıkları için kaygı yaşayabilirler.*”

-Aileye bağlı nedenlerden anne -baba tutumları ve çocuğa bağlı nedenlerden aileden ayrı kalmaya ilişkin öğretmen görüşü: Ö10 “*Bazı ailelerin aşırı koruyucu tutumu ve çocuklara özgür bir ortam sunmaması bunun nedenleri arasında yer alabilir. Daha önce anne babadan hiç ayrılmaması da bir nedendir.*”

-Aileye bağlı nedenlerden çocukların sorumluluk alması ve çocuğa bağlı nedenlerden teknolojik alet bağımlılığına ilişkin öğretmen görüşü: Ö14 “*Öğrencilerin karşılaştıkları bu sorunların nedenleri ailelerin çocukları çocukların yerine yapabileceği işleri üstlenmeleri, çocuklarına sorumluluk vermemeleri. Çocukların pandemiden dolayı sosyal ortamlara fazla katılamaması. Televizyon ve telefon bağımlılığı.*”

Araştırmada öğretmenlere okula uyum sürecinde zorluk çeken çocuklarda ne gibi davranışlar gözlemlenmiştir?” sorusu yöneltilmiş ve yanıtlar temalaştırılarak aşağıdaki Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Uyum sürecinde zorluk çeken çocuklarda gözlemlenen davranışlara ilişkin görüşler.

Görüşler	Frekans	Yüzde	Katılımcı
Ayrılık Kaygısı			
Aileden ayrılmak istememe	9	%19,1	Ö7,Ö15,Ö17,Ö19,20,Ö21,Ö25,Ö27,Ö30
Kaygı	3	%6,4	Ö5,Ö6,Ö18
Sık sık annesini görme isteği	1	%2,1	Ö22
Okul Korkusu			
Sınıfa girmek istememe	4	%8,5	Ö25,Ö26,Ö28,Ö29
Okula gelmek istememe	3	%6,4	Ö11,Ö20,Ö27
Bağırma	4	%8,5	Ö1,Ö9,Ö25,Ö27
Kaçma	3	%6,4	Ö1,Ö22,Ö23
Kurallara uymak istememe	3	%6,4	Ö6,Ö20,Ö30
Kendini ifade edememe	3	%6,4	Ö10,Ö11,Ö14
Etkinliklere katılmak istememe	3	%6,4	Ö7,Ö11, Ö30
İnatçılık	2	%4,3	Ö6,Ö8
Paylaşmama	2	%4,3	Ö7,Ö18
Sinirlilik	1	%2,1	Ö24
Aşırı hareketlilik	1	%2,1	Ö24
Sürekli şikayet	1	%2,1	Ö2
Diğer Davranışlar			
Sürekli soru sorma	2	%4,3	Ö1,Ö22
Yemek seçme	1	%2,1	Ö7
Tek başına öz bakım becerilerini yapamama	1	%2,1	Ö17
Toplam	47	%100	

Uyum sürecinde zorluk çeken çocuklarda gözlemlenen davranışlar öncelikle ayrılık kaygısı, okul korkusu ve diğer davranışlar şeklinde alt gruplara ayrılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin, uyum sürecinde zorluk çeken çocuklarda gözlemlenen davranışlara ilişkin görüşlerinin bulunduğu yukarıdaki tablo 4 incelendiğinde aileden ayrılmak istememe olarak dile getiren dokuz öğretmen (%19,1), sınıfa girmek istememe ve bağırma olarak dile getiren dörder öğretmen (%8,5), kaygı, okula gelmek istememe, kaçma, kurallara uymak istememe, kendini ifade edememe, etkinliklere katılmak istememe olarak dile getiren üçer öğretmen (%6,4), inatçılık, paylaşmama ve sürekli soru sorma olarak dile getiren ikişer öğretmen (%4,3), sık sık annesini görme isteği, sinirlilik, aşırı hareketlilik , sürekli şikayet ,sürekli yemek seçme ve ek başına öz bakım becerilerini yapamama olarak dile getiren birer öğretmen(%2,1) olmuştur. Öne çıkan bazı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

-Ayrılık kaygısına ilişkin öğretmen görüşü: Ö7 “Okula giriş saatlerinde bakım veren kişiden ayrılmak istememe, ağlama, eğitim-öğretim saatleri içinde oyuncak paylaşmak istememe, sorumluluk almamam, yemek ayırt etme gibi davranışlar gözlemledim.”

-Okul korkusuna ilişkin öğretmen görüşü: Ö10 “Çocuklar kendini ifade etmekte güçlük çekmekte ve ortamı yabancı gördüğü için sürekli bir kaygı halinde olabiliyorlar.”

-Diğer davranışlara ilişkin öğretmen görüşü: Ö22 “ Çoğunlukla ağlama ve nadiren okuldan kaçma, sessiz kalma, sürekli ne zaman eve gideceğini sorması , annesinin ne zaman geleceği, annem beni bekliyor mu diye sorması.”

Araştırmanın üçüncü alt problemi olarak öğretmenlere “Okulun ilk günlerinde çocukların okula uyumunu kolaylaştırmak adına oryantasyon çalışmaları yaptınız mı? Yaptıysanız ne gibi çalışmalar yaptınız?” sorusu yöneltilmiş ve yanıtlar temalaştırılarak aşağıdaki Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Uyumu kolaylaştırmak adına yapılan oryantasyon çalışmalarına ilişkin görüşler.

Görüşler	Frekans	Yüzde	Katılımcı
Tanışma Uygulamaları			
Tanışma ve kaynaştırma etkinlikleri	18	%23,1	Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö8,Ö10,Ö12,Ö16,Ö18Ö19,Ö20,Ö22,Ö23,Ö24,Ö26,Ö28,Ö29,Ö30
Kendini tanıtmak	4	%5,1	Ö2,Ö25,Ö26,Ö30
Aile ve çocuklarla tanışma	4	%5,1	Ö5.,Ö25,Ö26,Ö27
Okulda belirtilen süreden daha az kalma	3	%3,8	Ö6,Ö11,Ö21
Uyum haftası başlamadan bir gün önce görüntülü arayıp tanışma	3	%3,8	Ö1,Ö3,Ö25
Okulda yapılacak etkinlikler hakkında bilgi verme	1	%1,3	Ö16
Çocuklar hakkında bilgi almak	1	%1,3	Ö9
Etkinlik			
Tüm sınıf ile okul ve sınıfı tanıma gezisi	17	%21,8	Ö1,Ö2,Ö6,Ö10,Ö12,Ö14,Ö18,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö26,Ö27,Ö29,Ö30
Eğlenceli oyunlar oynamak	13	%16,7	Ö2,Ö3,Ö6,Ö7,Ö8,12,Ö14,Ö15,Ö17,Ö19,Ö21,Ö25,Ö26
Sohbet	12	%15,4	Ö10,Ö13,Ö14,Ö17,Ö20,Ö21,Ö25,Ö26,Ö27,Ö28,Ö29,Ö30
Hediye ve ikramlar	2	%2,6	Ö11,Ö17
Anne ve babadan güvenli ayrılma çalışmaları	2	%2,6	Ö11,Ö17
Toplam	78	%100	

Okul öncesi öğretmenlerinin, uyumu kolaylaştırmak adına yapılan oryantasyon çalışmaları öncelikle tanışma uygulamaları ve etkinlikler şeklinde iki alt tema olarak gruplandırılmıştır. Bu temalara ilişkin öğretmen görüşlerinin bulunduğu tablo 5 incelendiğinde tanışma ve kaynaştırma etkinlikleri olarak belirten 18 öğretmen (%23,1), tüm sınıf ile okul ve sınıfı tanıma gezisi yapmak olarak ifade eden 17 öğretmen (%21,8), eğlenceli oyunlar oynamak olarak ifade eden on üç öğretmen (%16,7), hediye ve ikramlar vermek olarak belirten on iki öğretmen (%15,4), kendini tanıtmak ile aile ve çocuklarla tanışmak olarak ifade eden dörder öğretmen (%5,1), okulda belirtilen süreden daha az kalma ve uyum haftası başlamadan bir gün önce görüntülü arayıp tanışma olarak ifade eden üçer öğretmen (%3,8), sohbet ile anne ve babadan güvenli ayrılma çalışmaları olarak belirten ikişer öğretmen (%2,6), okulda yapılacak etkinlikler hakkında bilgi verme ve çocuklar hakkında bilgi almak olarak ifade eden birer öğretmen (%1,3) olmuştur. Öne çıkan bazı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- Tanışma uygulamaları ve etkinlik yapan öğretmen görüşü: Ö1 “*Evet, mutlaka yapıyorum. Hatta yapılmalı. Ben kendi çalıştığım yaş grubundaki ilk tanışmayı bireysel olarak görüntülü görüşme yaparak onlara “merhaba” diyorum ve ertesi gün için yada (planım doğrultusunda) onları okula davet ediyorum. Okula davet gününde ise onları 2’şer 3’erli gruplar halinde 15-20 dk’lık bir tanışma etkinliği yapıyorum. Daha sonrasında ise tüm sınıfı birlikte okula -sınıfımıza alarak okulu ve sınıfımızı gezdiriyorum.*”

- Tanışma uygulamaları ve etkinlik yapan öğretmen görüşü: Ö2 “*Evet, yaptım. Çocukların birbirlerine ve bana alışması ve güvenmesi için kendimi tanıtırım. Çocuklarla eğlenceli oyunlar oynayıp*

okulun keyifli bir ortam olduğunu gösteririm. Okulu tanıtırım. Arkadaşlarıyla tanışma ve kaynaşma çalışmaları yaparım.”

- Tanışma uygulamaları ve etkinlik yapan öğretmen görüşü: Ö12 *“Yapıldı. Okul gezdirildi. Sınıflar, materyaller tanıtıldı. Oyunlar oynandı. Çocuklarla iyi bir iklim yaratabilmek adına etkinlikler gerçekleştirildi.”*

- Etkinlik uygulaması yapan öğretmen görüşü: Ö14 *“Çocukların okula uyumunu kolaylaştırmak adına oryantasyon çalışmaları yapıyorum. Onlara sevecekleri küçük, maddi değeri az olan hediyeler alıyorum. Sevecekleri bir masa başı oyunu ile onların ortama adapte olmalarına yardımcı olmaya çalışıyorum. Birlikte okulumuzu geziyoruz ve tanıyoruz.”*

Araştırmanın dördüncü alt problemi olarak öğretmenlere “Okulun ilk günlerinde okula uyum problemlerini çözmek için herhangi bir yol kullandınız mı? Kullandıysanız hangi yolları kullandınız?” sorusu yöneltilmiş ve yanıtlar temalaştırılarak aşağıdaki Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Uyum problemlerini çözmek için kullanılan yollara ilişkin görüşler.

Görüşler	Frekans	Yüzde	Katılımcı
Aile			
Veli ile bireysel görüşme yapmak	10	%15,9	Ö1,Ö2,Ö3,Ö8,Ö10,Ö15,Ö21,Ö24,Ö26,Ö30
Bilgilendirici broşür ve bülten hazırlamak	4	%6,3	Ö1,Ö11,Ö14,Ö18
Aile ile sürekli iletişimde bulunmak	3	%4,8	Ö8,Ö16,Ö29
Velinin sınıfın dışında beklemesi	3	%4,8	Ö16,Ö20,Ö22
Aileyi sınıfa almak	3	%4,8	Ö25,Ö27,Ö28
Çocuğun okula düzenli olarak gelmesini sağlamak	1	%1,6	Ö15
Okulu çekici kılma			
İlgi çekici etkinlikler yapmak	9	%14,3	Ö3,Ö5,Ö6,Ö8,Ö10,Ö12,Ö13,Ö14,Ö17
Sınıf kurallarını öğrenciler ile belirlemek	2	%3,2	Ö16,Ö21
Problemlerle ilgili örnek uygulama	1	%1,6	Ö2
Evden getirebileceği malzemelerle etkinlik	1	%1,6	Ö6
Etkinlikleri beraber planlamak	1	%1,6	Ö18
Çocuk			
Çocuk ile konuşmak	9	%14,3	Ö1,Ö10,Ö17,Ö19,Ö22,Ö23,Ö24,Ö29,Ö30
Ödül vermek	6	%9,5	Ö2,Ö12,Ö13,Ö17,Ö18,Ö22
Kucağa almak	1	%1,6	Ö5
Rehberlik Hizmeti			
Rehberlik hizmeti almak	2	%3,2	Ö7,Ö26
Öğretmen			
Sönmeyen davranışı görmezden gelme	2	%3,2	Ö18,Ö29
Tutarlı ve kararlı davranmak	2	%3,2	Ö15,Ö16
Çocuğa duygusal davranma	1	%1,6	Ö15
Öğrencileri kapıda karşılamak	1	%1,6	Ö16
Çocuğa güven sağlayıcı bir ortam hazırlamak	1	%1,6	Ö30
Toplam	63	%100	

Okul öncesi öğretmenlerinin, uyum problemlerini çözmek için kullanılan yollara ilişkin görüşlerin bulunduğu tablo incelendiğinde aile, okulu çekici kılma, çocuk ve öğretmen olarak alt temalar şeklinde gruplandırılmıştır. Bu görüşlere ait öğretmen görüşleri incelendiğinde veli ile bireysel görüşme yapmak olarak belirten on öğretmen (%15,9), çocuk ile konuşmak ve ilgi çekici etkinlikler yapmak olarak belirten dokuz öğretmen (%14,3), ödül vermek olarak ifade eden altı öğretmen (%9,5), bilgilendirici broşür ve bülten hazırlamak olarak ifade eden dört öğretmen (%6,3), aile ile sürekli iletişimde bulunmak, velinin sınıfın dışında beklemesi ve aileyi sınıfa almak olarak ifade eden üçer öğretmen (%4,87), rehberlik hizmeti almak, sınıf kurallarını öğrenciler ile belirlemek, sönmeyen davranışı görmezden gelme ve tutarlı ve kararlı davranmak olarak ifade eden ikişer öğretmen (%3,2), problemle ilgili örnek uygulama, evden getirebileceği malzemelerle etkinlik, kucağa almak, görüş bildirmemiş, çocuğa duygusal davranma, çocuğun okula düzenli olarak gelmesini sağlamak, öğrencileri

kapıda karşılamak, etkinlikleri beraber planlamak ve çocuğa güven sağlayıcı bir ortam hazırlamak olarak görüş bildiren birer öğretmen (%1,6) olmuştur. Öne çıkan bazı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- Aile ve çocuk ile ilgili öğretmen görüşü:Ö1 *“Evet, şöyle bir metot kullanıyorum çocukları bireysel yada 2’şerli 3’erli gruplar halinde olarak, tanışarak onların benimle bağ kurmasını sağlıyorum. Hem de her çocuğa özel olarak tanımış oluyorum. Ailelerde bu süreçte oldukça etkin. İlk tanışmada ailelere de bilgilendirici bültenler ve broşürler veriyorum. İlerleyen süreçte onlarla da bireysel görüşmeler yapıyorum.”*

- Çocuk, aile ile ilgili öğretmen görüşü: Ö18 *“-Okulda geçirilen zamanı çocukla birlikte planlayarak kaygılarını azaltmak.*

- Ebeveynleri kendi kaygılarını çocuklara yansıtmamaları onlara destek olmaları gerektiği konusunda bilgilendirme broşürleri hazırlamak.

- Olumsuz davranışlarını görmezden gelip normal karşılayarak, olumlu davranışlarını ödüllendirmek.”

- Aile ile ilgili öğretmen görüşü: Ö25 *“Uyum problemi yaşayan çocuklarımızı aileleriyle beraber sınıfa alıyoruz. Sınıfa ve arkadaşlarına uyum sağlama ve alışma sürecine göre aileleri kademeli olarak dışarı çıkarıyoruz.”*

Araştırmanın beşinci alt problemi olarak öğretmenlere “Eğitim öğretim dönemi başında uygulanan “Okula Uyum Programı” hakkında neler düşünüyorsunuz? Etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Düşüncelerinizi nedenleri ile açıklayınız.” sorusu yöneltilmiş ve yanıtlar etkili ve etkisiz yönleri şeklinde temalaştırılarak aşağıdaki Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Okula uyum programının etkili ve etkisiz yönlerine ilişkin görüşler

Görüşler	Frekans	Yüzde	Katılımcı
Uyum programının etkili yönleri			
Öğrenme uyumu ve okul uyumu hızlanıyor	7	%8,5	Ö14,Ö17,Ö19,Ö24,Ö25,Ö27,Ö30
Okulu tanınması, öğretmeni ve arkadaşları ile tanışması	6	%7,3	Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö18,Ö27
Yol gösterici-rehberlik edici bir plan olması	6	%7,3	Ö5,Ö22,Ö23,Ö24,Ö29,Ö30
Çocukların okula aşama aşama alınması	6	%7,3	Ö2,Ö14,Ö20,Ö26,Ö27,Ö28
Okulu tanınması açısından iyi bir fırsat	5	%6,1	Ö8,Ö10,Ö12,Ö15,Ö30
Okulda kısa süre kalınması	4	%4,9	Ö13,Ö14,Ö25,Ö28
Görüş bildirmemiş	4	%4,9	Ö3,Ö5,Ö12,Ö15
Okul kavramı ile ilk kez karşılaşmaları	2	%2,4	Ö7,Ö9
Öğrencilerin kaygısını azaltıyor	2	%2,4	Ö10,Ö23
Birlikte yaşamayı öğreniyor	1	%1,2	Ö17
Oluşabilecek sorunları minimize etmesi	1	%1,2	Ö7
Ailenin programa dahil edilmesi	1	%1,2	Ö6
Öğrencinin okula kazandırılması	1	%1,2	Ö11
İçeriğin güzel olması	1	%1,2	Ö18
Uyum programının etkisiz yönleri			
Uyum haftasının (bir hafta) ile kısa olması	7	%8,5	Ö1,Ö11,Ö15,Ö18,Ö23,Ö24,Ö29
Programın içeriğinin kapsamlı olmaması	5	%6,1	Ö12,Ö15,Ö16,Ö29,Ö30
Çerçeve programının okula ve bölgelere göre farklılık göstermemesi	4	%4,9	Ö1,Ö16,Ö17,Ö22
Kalabalık sınıf mevcutlarının olması	3	%3,6	Ö23,Ö26,Ö28
Velinin yeterince bilgilendirilmemesi	3	%3,6	Ö4,Ö12,Ö16
Görüş bildirmemiş	2	%2,4	Ö17,Ö21
Ailelere yapılan seminerlerin anlaşılır olmaması	2	%2,4	Ö1,Ö16
Velilerin okul içine alınması	2	%2,4	Ö3,Ö9
Süre öğrencinin yaş ve ilgi süresine göre ayarlanmalı	2	%2,4	Ö3,Ö12
Her yıl farklı şekilde uygulanması	1	%1,2	Ö1
Faydasız bir uygulama	1	%1,2	Ö5
Zamanın uzun olması	1	%1,2	Ö2
Planlama için zamanın az olması	1	%1,2	Ö6
Velinin uyum programını ders başlangıcı olarak görmemesi	1	%1,2	Ö29
Toplam	82	%100	

Okul öncesi öğretmenlerinin, okula uyum programının etkili ve etkisiz yönlerine ilişkin görüşlerinin bulunduğu tablo incelendiğinde öğrenme uyumu ve okul uyumu hızlanıyor, uyum haftasının (bir hafta) ile kısa olması olarak ifade eden yedişer öğretmen (%8,5), okulu tanınması, öğretmeni ve arkadaşları ile tanışması, yol gösterici-rehberlik edici bir plan olması, çocukların okula aşama aşama alınması olarak ifade eden altışar öğretmen (%7,3), okulu tanınması açısından iyi bir fırsat, programın içeriğinin kapsamlı olmaması olarak ifade eden beşer öğretmen (%6,1), okulda kısa süre kalınması, görüş bildirmemiş, çerçeve programının okula ve bölgelere göre farklılık göstermemesi

olarak ifade eden dörder öğretmen (%4,9), kalabalık sınıf mevcutlarının olması ve veli yeterince bilgilendirilmiyor olarak ifade eden üçer öğretmen (%3,6) okul kavramı ile ilk kez karşılaşmaları öğrencilerin kaygısını azaltıyor, ailelere yapılan seminerlerin anlaşılır olmaması, velilerin okul içine alınması, süre öğrencinin yaş ve ilgi süresine göre ayarlanmalı ve görüş bildirmemiş olarak ifade eden ikişer öğretmen (%2,4), birlikte yaşamayı öğreniyor, oluşabilecek sorunları minimize etmesi, ailenin programa dahil edilmesi, öğrencinin okula kazandırılması, içeriğin güzel olması ,her yıl farklı şekilde uygulanması, faydasız bir uygulama, daha kapsamlı bir program olmalı, zamanın uzun olması, planlama için zamanın az olması, velinin uyum programını ders başlangıcı olarak görmemesi olarak görüş bildiren birer öğretmen (%1,2) olmuştur. Öne çıkan bazı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- Uyum programının etkili yönlerine ait öğretmen görüşü: Ö8 *“Okula uyum programında çocukların ebeveynleriyle sınıfı gezmeleri, öğretmenleriyle tanışılması açısından etkili buluyorum.”*

- Uyum programının etkili yönlerine ait öğretmen görüşü: Ö14 *“Yararlı olduğunu düşünüyorum. Çocukların daha kısa zaman diliminde okulda kalmaları arkadaşları ve ortama alışmaları konusunda yararlı olurken yavaş yavaş ailelerinden ayrı bir ortamda alışmalarını kolaylaştırıyor.”*

- Uyum programının etkili yönlerine ait öğretmen görüşü: Ö17 *“Bu programın etkili olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerin okula uyumu öğrenmeye uyumu hızlandırıyor. Birlikte yaşamaya uyumu sağlıyor.”*

- Uyum programının etkili yönlerine ait öğretmen görüşü: Ö25 *“Çocukların okula uyumunu kolaylaştırıyor. Çocukların kendilerini güvende hissetmelerini sağlıyor. Uyum süreci sayesinde çocuklar okula ve arkadaşlarına daha kısa sürede alışıyorlar ve arkadaş oluyorlar.”*

- Uyum programının etkili yönlerine ait öğretmen görüşü: Ö30 *“Güçlü yönleri Öğretmenlere rehber olmaktadır. Okulu, çocuğu ve aileyi hazırlıyor.”*

- Uyum programının etkisiz yönlerine ait öğretmen görüşü: Ö5 *“Anaokullarında okula uyum sürecinin olmasının bir faydası olduğunu düşünmüyorum.”*

- Uyum programının etkisiz yönlerine ait öğretmen görüşü: Ö15 *“Yetersiz olduğunu düşünüyorum. Okul açıldıktan sonra başlayarak ay boyunca sürmeli. Okulda bulunacak süre 30 dk’ dan başlayarak yavaşça ay boyunca arttırılmalı...”*

- Uyum programının etkisiz yönlerine ait öğretmen görüşü: Ö16 *“Çok faydalı olduğunu düşünmüyorum. İçeriği zenginleştirilmelidir. Ailelere yönelik çalışmalara yer verilmelidir.”*

- Uyum programının etkisiz yönlerine ait öğretmen görüşü: Ö18 *“Zayıf yönü ise süresi bir haftalık bir uyum süreci çoğu çocuk için kısa bir süre okula başlanan ilk beş günden sonra iki günlük ara yeni haftada uyum sorununu ortadan kaldırmıyor.”*

- Uyum programının etkisiz yönlerine ait öğretmen görüşü: Ö23 “*Zayıf yanları, çok kısıtlı bir zaman aralığında planlanması. Kalabalık sınıflarda tüm öğrencilerin gelmesi.*”

- Uyum programının etkisiz yönlerine ait öğretmen görüşü: Ö29 “*Zayıf yönleri: Zamanın sınırlı olması. Velinin uyum programını ders başlangıcı olarak görmemesi.*”

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Her yıl eğitim öğretim yılı başlangıcında öğretmenlerin uyum sorunu yaşayan çocuklarla karşılaşması alışıl gelmiş bir durumdur. Uyum problemleri her yaşta görülebilmekle beraber okula ilk kez başlayan çocuklarda daha fazla gözlenmektedir (Bayrak, 2018). Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde; okula uyum aşamasında çocukların aileden ayrılmak istememe, yaşlıları ile iletişim kurmada güçlük ve okul fobisi gibi sorunlar yaşadığı belirlenmiştir. Konu ile ilgili alan yazın incelemesinde benzer araştırmalarla karşılaşılmıştır. Okula uyum problemi yaşayan öğrencilerin ağlama, yapılan etkinliklere katılmak istememe, annesinin yanından ayrılmaması ve annesini sınıfta isteme gibi tavırlar gösterdikleri öğretmenler tarafından ifade edilmiştir (Başaran, Gökmen ve Akdağ, 2014). Çocukların yeni bir ortama ilk defa girdikleri düşünülürse, ailelerinden özellikle de annelerinden ilk defa ayrılıyor olmasının bu davranışı göstermesine etken olduğu ifade edilebilir (Sturge-Apple, Davies, Winter, Comings ve Schermerham, 2008).

Yapılan araştırma sonucuna göre; 3-6 yaş dönemindeki çocukların okula uyum sürecinde yaşadığı sorunların nedenleri arasında anne -baba tutumlarının ve aileden ayrı kalma kaygısının önemli bir yer tuttuğu tespit edilmiştir. Okula uyum sürecini kolaylaştırmak için uygulanabilecek birçok farklı seçenek bulunmaktadır (Nelson, 2004). Yapılan araştırma sonucuna göre öğretmenler tanışma ve kaynaştırma etkinliği yaptıklarını, okulu ve sınıfı tanıma gezileri ve eğlenceli oyunlar oynattığını belirtmiştir. Yine bu süreçte öğretmenler uyum problemlerini çözmek için veli ile bireysel görüşmeler yapmakta, çocuk ile konuşmakta ve ilgi çekici etkinlikler hazırlamaktadırlar. Benzer şekilde Başaran, Gökman ve Akdağ (2014) da okul açılmadan önce okula uyumu kolaylaştırmak adına öğretmenlerin sınıfın fiziksel ortamını çocukların seveceği ve iyi vakit geçireceği bir hale getirmeleri ve çocuklara armağanlar hazırlamaları gerektiğini ifade etmiştir. Yine öğretmenlerin farklı alıştırmaya programları kullanması çocukların uyum sağlaması açısından gerekli görülmüştür (Yolcu, 2014).

Yapılan araştırmaya göre okul öncesi öğretmenleri uyum haftasının okulu tanıması, öğretmeni ve arkadaşları ile tanışması, okulda kısa süreli kalması ve çocukların okula aşama aşama alınması gibi etkili yönleri olduğunu belirtmişlerdir. Velilerin yeterince bilgilendirilmemesi, daha uzun bir program olması ve acele uygulanması da etkisiz yönleri olarak ifade edilmiştir. Uyum haftasının güçlü yönlerinin, yol gösterici-rehberlik edici bir plan olması, uyumu kolaylaştırması ve okulu tanıması açısından iyi bir fırsat olması olarak öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Uyum haftasının zayıf yönlerinin, uyum haftasının

bir hafta ile sınırlı olması, çerçeve programının okula ve bölgelere göre farklılık göstermemesi ve kalabalık sınıf mevcutlarının olması öğretmenler tarafından belirtilmiştir.

Okullarda uygulanan uyum sürecinin verimli bir şekilde değerlendirilmesinde öğretmenler önemli bir role sahiptir. Çocuğun okul algısının oluşumunda okul öncesi eğitim aldığı dönem önem taşımaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların okul sürecine uyumunu kolaylaştırabilmek için sınıf yönetimi ile ilgili stratejileri bilmeleri gerekmektedir. Bunun dışında tecrübeli okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetiminde özellikle olumlu bir sınıf ortamı oluşturma, düzenleme yaparken sınıfın tümünü kapsam içine alma, sık sık çocuklarla bireysel ilişkiler kurma, öğrencilerin katılımlarını aktif kılma, çocukların beklentileri ile uygulanan plan arasında koordinasyon sağlama yine çocuk gelişiminin temel prensiplerini hedef alarak çocuklarla açık iletişim kurmaya özen göstermeleri gerekmektedir (Bağçeli Kahraman, Alataş ve Tütüncü, 2018).

Araştırma bulguları neticesinde okula uyum programının uygulanmasının faydalı olduğu sonucuna varıldığı söylenebilir. Uygulanan uyum programının çocuk ve öğretmen açısından yararlı olduğu düşünülmektedir. Uygulanan uyum programı ile öğretmenin çocuğu, çocuğun ise okulu ve öğretmenini tanınması ve ayrıca çocuğun okula alışması için önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

Araştırma sonuçları neticesinde uygulayıcılar ve araştırmacılar için önerilerde bulunulmuştur. Ebeveynlerin uyum sürecine dair yaşadıkları kaygı ve bilgi eksikliklerini tamamlamak ve davranış değişikliği sağlamak amacıyla bilgilendirme toplantıları ve faaliyetler düzenlenerek sürece katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Uygulama haftasındaki günlük uygulama saatleri azaltılabilir ya da daha kısa süreler ile başlatılıp seviyeli olarak süre uzatılabilir. Uygulama gün sayısı uzatılabilir. Uyum haftasına tüm öğrencilerinin katılımının sağlanabilmesi amacıyla gerekli bilgilendirme çalışmaları yapılabilir. Uyum haftasından önce velilere el ilanları, broşürler ya da kitapçıklar hazırlanıp dağıtımı sağlanabilir. Ayrıca uyum haftası da devam zorunluluğu içine alınabilir. Uyum haftasında, sorun yaşayan çocukların diğer çocukları etkilememeleri açısından önlemler alınabilir. Okulların içine çocukların sakinleştirilebileceği alanlar oluşturulabilir. Öğretmenler uyum programını, kendi okullarındaki öğrenci ve veli profiline göre bölgesel farklılıklar göz önünde bulundurularak hazırlayabilirler.

Not: Bu çalışma 13-15 Mayıs 2022 tarihleri arasında Lisansüstü Öğretmen Çalışmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuş ve bildiri özet kitabında basılmıştır.

Ek Beyan

Katkı Oranları: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği İlkelerine Uygun Hareket Edildiğine Dair Metin: Makalenin tüm süreçlerinde JPEE'in araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Aktaş Arnas, Y., Yılmaz Genç, M. M. ve Özen Uyar, R. (2016). *Küreselleşen Dünyada Eğitim* (ss.679-696). Ankara: Pegem Akademi Kitap Yayınları.
- Aral, N., Kandır, R. ve Can Yaşar, M. (2000). *Okul Öncesi Eğitim ve Anasınıfı Programları*. İstanbul: YA-PA
- Bağçeli Kahraman, P. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarının okula uyum sürecine ilişkin anaokulu öğretmenlerinin ve annelerinin görüşleri. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi* 2 (1), 3-20.
- Başaran, S., Gökmen, B. ve Akdağ, B. (2014). Okul öncesi eğitimde okula uyum sürecinde öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2 (2), 197-223.
- Bascoe, S. M., Davies, P. T., Sturge-Apple, M. L., ve Cummings, M. (2009). Children presentations of family relationships, peer information processing, and school adjustment. *Developmental Psychology*, 45(6), 1740-1751.
- Bart, O., Hajami, D. ve Bar-Haim, Y. (2007). Anaokulunda motor becerilerden okula uyumu tahmin etme. *Bebek ve Çocuk Gelişimi: Uluslararası Araştırma ve Uygulama Dergisi*, 16 (6), 597-615.
- Bayrak, S. (2018). Okul öncesi öğretmenlerin oryantasyon haftasında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri (Elazığ ili örneği). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (81), 10-621.
- Berg, B. L. (1998). *Qualitative Research Methods for the Social Sciences*. Boston; Allyn and Bacon
- Birch, S. H., ve Ladd, G. W. (1997). The teacher-child relationship and children's early school adjustment. *Journal of School Psychology*, 35 (1), 61-79.
- Bloom-Feschbach, S. ve Blatt, S. J. (1981). Separation response and nursery school adaptation. *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 21, 58-64.
- Creswell, J. W. (2005). *Educational Research: Planning, Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research (Second Edition)*. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Çalış, N. (2019). *Okul öncesi eğitimde uyum haftasına ilişkin öğretmen ve veli görüşleri* (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Çelik, N. N. (2020). *Erken Çocuklukta Okula Uyum Süreci*. Ankara: Eğiten Kitap.

- Dockett, S. ve Perry, B. (2007). Readiness for school. *Australasian Journal of Early Childhood*, 34(1), 20-26.
- Erkut, Z. ve Çağlar, S. (2018). Okul yaşamındaki bir problem: Okul fobisi, *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırma Dergisi*,14: 128-142.
- Hamre, B. K., Pianta, R. C., Burchinal, M., Field, S., LoCasale-Crouch, J., Downer, J. T., ... ve Scott-Little, C. (2012). A course on effective teacher-child interactions: Effects on teacher beliefs, knowledge, and observed practice. *American Educational Research Journal*, 49(1), 88-123.
- Kahraman, B., P., Şen, T. ve Alataş, S. (2018). Okul öncesi dönemde okula uyum sürecine ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,18(2), 681-701.
- Kaya, Ö. S. ve Akgün E. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların okula uyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim-online.org.tr*.15(4),1311-1324.
- Kearney, C. A. (2008). School absenteeism and school refusal behavior in youth: A contemporary review. *Clinical Psychology Review*, 28(3), 451-471.
- Kıldan, A. O. (2012). Okul öncesi öğretmenlerin ve ebeveynlerin okul öncesi dönemdeki çocukların okul korkularına ilişkin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,10(1),49-73.
- Kuru Turaşlı, N. ve Haktanır, G. (Ed.). (2008). *Okul Öncesi Eğitime Giriş: Okul Öncesi Eğitimin Tanımı, Kapsamı ve Önemi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ladd, G. W., ve Burgess, K. B. (2001). Do relational risks and protective factors moderate the linkages between childhood aggression and early psychological and school adjustment? *Child development*, 72(5), 1579-1601.
- Lingenfelter, N., ve Hartung, S. (2015). School refusal behavior. *NASN School Nurse*, 30(5), 269-273.
- Lutz, M. N., Fantuzzo, J., ve McDermott, P. (2002). Multidimensional assessment of emotional and behavioral adjustment problems of low-income preschool children: Development and initial validation. *Early Childhood Research Quarterly*, 17(3), 338-355.
- Maxwell, K. L., ve Clifford, R. M. (2004). School readiness assessment. *Young Children*, 59(1), 42-49.
- Maykut, P. ve Morehouse, R. (1994). *Beginning qualitative research: A philosophic and practical guide*. Falmer Press/Taylor & Francis, Inc.
- Miclea, M., ve Mihalca, L. (2007). A computerized platform for the assessment of school readiness. *Romanian Association for Cognitive Science*,(1), 83-90.
- Nelson, R. F. (2004). The transition to kindergarten. *Early Childhood Education Journal*, 32(3), 187-190.

- Önder, A., ve Gülay, H. (2010). 5-6 yaş çocukları için okula uyum öğretmen değerlendirme ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1),204-224.
- Pellegrini, A. D., Kato, K., Blatchford, P., ve Baines, E. (2002). A short-term longitudinal study of children's playground games across the first year of school: implications for social competence and adjustment to school. *American Educational Research Journal*, 39(4), 991-1015.
- Rimm-Kaufman, S. E., Pianta, R. C., ve Cox, M. J. (2000). Teachers' judgments of problems in the transition to kindergarten. *Early Childhood Research Quarterly*, 15(2), 147-166.
- Ryan Jr, B.(2003). *Çocuğum Okula Başlıyor*.(Çev. M.İzmirli) İstanbul: Hayat Yayınları.
- Sturge-Apple, M. L., Davies, P. T., Winter, M. A., Cummings, E. M., ve Schermerhorn, A. (2008). Interparental conflict and children's school adjustment: The explanatory role of children's internal representations of interparental and parent-child relationships. *Developmental Psychology*, 44(6), 1678.
- Subaşı, M. ve Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (2), 419-426.
- Şahin, E. (2005). *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri için Uygulama Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şepitçi Sarıbaş, M. ve Güntekin Akduman, G. (2020). Okula Uyum Kavramı. H.Gülay Ogelman (Ed.),*Yaşamın İlk Yıllarında Okula Uyum* (s.1-38). Ankara: Eğiten Kitap.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yoleri, S. (2014). The relationship between temperament, gender, and behavioural problems in preschool children. *South African Journal of Education*, 34(2),1-18.
- Yörükoğlu, A. (2005). *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayınları.